

Wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap ter verlenging van de termijnen voor verlening van het Nederlanderschap, alsmede enkele andere wijzigingen

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen deel

1. Inleiding

In het Hoofdlijnenakkoord¹ en het regeerprogramma² van het kabinet-Schoof staat dat de termijn om het Nederlanderschap te verkrijgen via naturalisatie wordt verlengd naar tien jaar. Dit wetsvoorstel strekt daartoe. In verband met die verlenging worden ook enkele bestaande uitzonderingen op de naturalisatietermijn geschrapt of gewijzigd. Tevens wordt voorzien in enkele andere wijzigingen van de Rijkswet op het Nederlanderschap, waarmee oneigenlijk gebruik van de optieprocedure wordt voorkomen.

2. Aanleiding en hoofdlijnen

2.1 Verlenging van de hoofdtermijn van toelating en hoofdverblijf

De Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 heeft in haar rapport³ geschetst dat Nederland, drukker, grijzer en meer divers wordt en dat wanneer er geen maatregelen worden getroffen de brede welvaart in het gedrang komt. In ieder geval moet het migratiesaldo naar beneden om de bevolkingsgroei te beperken, tot tussen 19 en 20 miljoen mensen in 2025. Dat is één van de redenen waarom er een breed pakket aan maatregelen op asiel en migratie is ontwikkeld. Als onderdeel van dat pakket worden ook de voorwaarden voor verlening van het Nederlanderschap aangescherpt. Het verhogen van de naturalisatietermijn van vijf naar tien jaar is daar onderdeel van.⁴

Het Nederlanderschap is een groot goed, dat niet zonder meer mag worden verkregen. Door strengere eisen te stellen, wordt benadrukt dat het verkrijgen van het Nederlanderschap door naturalisatie een serieuze stap is die gepaard gaat met bepaalde rechten en plichten, en die bovenal slechts mogelijk is als sprake is van een duurzame band met het Koninkrijk.

Het Europees Verdrag inzake Nationaliteit legt principes en regels vast met betrekking tot de nationaliteit van natuurlijke personen, en om staatloosheid te voorkomen. Het verdrag biedt een kader voor het nationaliteitsrecht, en bepaalt dat de verdragsstaten in de toekenning van hun nationaliteit grotendeels autonoom zijn. Het gaat daarbij om de vraag hoe het Koninkrijk der Nederlanden eruit ziet als staat en wie het Koninkrijk tot zijn staatsburgers rekent. De toekenning van nationaliteit is aldus bij uitstek een soevereine bevoegdheid.

In deze afweging kiezen landen zeer verschillende uitgangspunten. Dit is afhankelijk van culturele, sociale, religieuze, etnische en historische factoren. De vraag wie Nederlander kan worden en onder welke voorwaarden, kan op verschillende manieren worden benaderd, bijvoorbeeld vanuit een rechtsfilosofisch perspectief of een politieke invalshoek. Het kabinet ziet de verlening van de Nederlandse nationaliteit als het meest vergaande recht dat kan worden gegeven aan een vreemdeling die in het Koninkrijk verblijft. De vreemdeling houdt op vreemdeling te zijn en wordt een Nederlands staatsburger, en verkrijgt ook het Europese unieburgerschap. Verlies of intrekking van de Nederlandse nationaliteit is daarna alleen mogelijk in een zeer beperkt aantal specifiek omschreven gevallen. Gelet hierop is de verlening van het Nederlanderschap slechts bedoeld voor diegenen die een daadwerkelijke en duurzame band met Nederland of één van de andere landen van het Koninkrijk hebben opgebouwd door inzet en betrokkenheid bij de Nederlandse maatschappij. Het moet het sluitstuk zijn van een langdurig proces van binding en loyaliteit. Het kabinet vindt dat hier strengere eisen bij horen dan nu worden gesteld.

¹ Hoofdlijnenakkoord, p. 6: "De standaardtermijn voor naturalisatie wordt verlengd naar 10 jaar, ongeacht verblijf bepaalde of onbepaalde tijd." Dit laatste onderdeel vergt geen wijziging van de RWN. De voorwaarde onder b ('tegen wiens verblijf voor onbepaalde tijd in het Koninkrijk geen bedenkingen bestaan') sluit niet uit dat naturalisatie plaatsvindt op een tijdelijk verblijfsrecht. De Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap 2003 zal hierop worden aangepast.

² <https://www.rijksoverheid.nl/regering/regeerprogramma>.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/01/15/gematigde-groei-rapport-van-de-staatscommissie-demografische-ontwikkelingen-2050>.

⁴ Tevens wordt het vereiste niveau van beheersing van het Nederlands in Europees Nederland verhoogd naar B1. Hiervoor wordt een wijziging van het Besluit naturalisatietoets voorbereid.

De voorwaarden voor verlening van het Nederlanderschap zijn neergelegd in de Rijkswet op het Nederlanderschap (hierna: RWN). Het gaat om een combinatie van een band met het Koninkrijk en het grondgebied, participeren in onze samenleving en het onderschrijven en naleven van de Nederlandse normen en waarden. Dit komt tot uitdrukking in de naturalisatievoorwaarden. Het gaat ten eerste om de eis van momenteel vijf jaar legaal en onafgebroken verblijf in het Koninkrijk. Verder dient men te zijn ingeburgerd. Naturalisatie wordt geweigerd als op grond van het gedrag van de vreemdeling ernstige vermoedens bestaan dat hij een gevaar oplevert voor de openbare orde, de goede zeden of de veiligheid van het Koninkrijk. Indien de naturalisandus een andere nationaliteit heeft, is het de bedoeling dat hij daar afstand van doet, indien mogelijk en vanzelfsprekend voor zover die nationaliteit niet al automatisch verloren gaat.

Met het wetsvoorstel wordt bevorderd dat het Nederlanderschap enkel wordt verleend aan vreemdelingen die een daadwerkelijke en duurzame band met Nederland of één van de andere landen van het Koninkrijk hebben opgebouwd. Daarom wordt de standaardtermijn van vijf jaar toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk, verlengd van vijf naar tien jaar. Een periode van tien jaar doet meer recht aan de gedachte dat een substantiële periode van verblijf en toelating in één van de landen van het Koninkrijk vooraf dient te gaan aan de verlening van het Nederlanderschap. Het is onmiskenbaar zo dat wanneer een vreemdeling langdurig in Nederland of één van de andere landen van het Koninkrijk verblijft, er langer de gelegenheid is geweest om een diepere band met onze meest fundamentele normen en waarden op te bouwen. Het verhogen van de naturalisatietermijn van vijf naar tien jaar draagt daaraan bij en biedt nog steeds de mogelijkheid om Nederlander te worden voor hen die een daadwerkelijke en duurzame band met Nederland of één van de andere landen van het Koninkrijk opbouwen.

Een langere naturalisatietermijn voorkomt tevens dat mensen primair naturaliseren om praktische voordelen te behalen (zoals het recht op vrij verkeer binnen de Europese Unie, of toegang tot sociale voorzieningen) zonder echte binding met het Koninkrijk te hebben. Een langere naturalisatietermijn bevordert volwaardige deelname aan de maatschappij vóór het verkrijgen van het Nederlanderschap. De exclusief aan het Nederlanderschap verbonden rechten behoren alleen toe te komen aan die personen die een echte verbinding hebben met het Koninkrijk, in die zin dat zij langdurig legaal op het grondgebied van het Koninkrijk verblijven en overigens ook aan de overige voorwaarden voor naturalisatie voldoen. Daarbij kan worden gedacht aan het recht zich verkiesbaar te stellen als lid van de Eerste of Tweede Kamer, of het beroep van rechter of militair uit te oefenen. Dit zijn rechten waar niet lichtzinnig over kan worden gedacht. Er dient daarom sprake te zijn van een reële en duurzame band met het Koninkrijk alvorens deze rechten bereikbaar zijn. Hetzelfde geldt voor de andere exclusieve rechten die zijn verbonden aan de Nederlandse nationaliteit, zoals het recht om Nederland vrijelijk in- en uit te mogen reizen en vrijelijk op het grondgebied te verblijven. Een verlenging van de naturalisatietermijn van vijf naar tien jaar zal bijdragen aan deze reële en duurzame band.

Met de verhoging van de naturalisatietermijn van vijf naar tien jaar blijft het wetsvoorstel binnen de internationaalrechtelijke kaders. Tien jaar is de uiterste termijn die het Europees verdrag inzake Nationaliteit heeft gesteld. Ook met het verlengen van deze termijn is nog steeds sprake van een logische opbouw van rechten, waarbij vreemdelingen na een periode van vijf jaar legaal verblijf in aanmerking kunnen komen voor een voortzetting van een tijdelijke verblijfsstatus, of voor de EU-status van langdurig ingezetene met bijbehorende rechten. Vervolgens kan men vijf jaar later, als dat de wens is en men ook voldoet aan alle voorwaarden hiervoor, een verzoek doen tot verlening van het Nederlanderschap. Het is niet noodzakelijk dat de termijn voor het verkrijgen van een permanente verblijfsstatus en de naturalisatietermijn gelijk zijn. De verlening van het Nederlanderschap is van een andere aard en orde dan het recht om als vreemdeling op Nederlands grondgebied of op het grondgebied van één van de andere landen van het Koninkrijk te verblijven. De verlening van het Nederlanderschap is dermate verstrekkend dat het kabinet een hogere naturalisatietermijn gerechtvaardigd vindt.

Tot slot is een termijn van tien jaar in de rest van Europa niet ongebruikelijk. Andere lidstaten zoals Spanje, Italië en Oostenrijk hanteren al een termijn van tien jaar. Zwitserland (zijnde een lid van de Europese Economische Ruimte, EER) hanteert eveneens een naturalisatietermijn van tien jaar. Al deze landen vinden dus dat er sprake dient te zijn van langdurig verblijf op het grondgebied alvorens tot naturalisatie (inclusief – waar het de drie eerstgenoemde landen betreft – verkrijging van het Unieburgerschap) kan worden overgegaan. Nederland zal daarom geenszins uit de pas gaan lopen.

2.2 Wijzigingen overige termijnen van toelating en hoofdverblijf

Daarnaast wordt voorgesteld een aantal wijzigingen door te voeren in de verschillende uitzonderingen op de hoofdtermijn voor naturalisatie. Voor deze uitzonderingen is bezien of zij kunnen vervallen, gelet op het uitgangspunt dat uitzonderingen op de algemene termijn van toelating en hoofdverblijf slechts aangewezen zijn bij een zodanig bijzondere band met Nederland dat deze een verkorting of het afzien van de algemene termijn rechtvaardigt. Voorgesteld wordt de volgende uitzonderingen te laten vervallen:

1. voormalig Nederlanders die woonachtig zijn buiten het Koninkrijk, maar in een land waarvan ze de nationaliteit niet bezitten;
2. degenen die in totaal ten minste tien jaren in het Koninkrijk niet-aaneengesloten toelating en hoofdverblijf hebben gehad.

Krachtens artikel 8, tweede lid, RWN geldt voor de verzoeker die eerder het Nederlanderschap of de staat van Nederlands onderdaan-niet-Nederlander heeft bezeten geen termijn van toelating en hoofdverblijf. Voorgesteld wordt deze uitzondering te laten vervallen. Voor deze groep is het optierecht, bedoeld in artikel 6, eerste lid, aanhef en onder f, RWN beschikbaar. Daarmee kan een meerderjarige vreemdeling die te eniger tijd het Nederlanderschap of de staat van Nederlands onderdaan-niet-Nederlander heeft bezeten, na één jaar toelating voor onbepaalde tijd en hoofdverblijf in het Koninkrijk voor het Nederlanderschap opteren. Naar het oordeel van de regering wordt daarmee een balans gevonden tussen het belang van de voormalig Nederlander om het Nederlanderschap desgewenst te kunnen herkrijgen, en het uitgangspunt dat voor de verkrijging van het Nederlanderschap het vergen van een periode van toelating en hoofdverblijf direct voorafgaand aan het verzoek in het Koninkrijk gerechtvaardigd is.

De uitzondering, bedoeld in artikel 8, derde lid, RWN, ziet op de vreemdeling die in totaal tien jaren toelating en hoofdverblijf heeft gehad, en daarom na twee jaar onafgebroken toelating en hoofdverblijf het Nederlanderschap kan verkrijgen middels naturalisatie. Gelet op het uitgangspunt dat de algemene termijn van toelating en hoofdverblijf wordt verhoogd van vijf naar tien jaar, en de gedachte dat voor de verkrijging van het Nederlanderschap het vergen van een periode van onafgebroken toelating en hoofdverblijf in de regel gerechtvaardigd is, wordt deze uitzondering geschrapt.

Verlengde termijnen

Op dit moment geldt voor gehuwden en geregistreerde partners geen termijn van toelating en hoofdverblijf, omdat voor hen niet de voorwaarde geldt dat zij binnen het Koninkrijk wonen. Voor hen geldt slechts de voorwaarde dat sprake moet zijn van ten minste drie jaar huwelijk en samenwoning met een Nederlander. Tevens mag de naturalisandus niet wonen in het land waarvan hij of zij de nationaliteit bezit. Voor personen die ongehuwd tenminste drie jaren onafgebroken met een ongehuwde Nederlander in een duurzame relatie anders dan het huwelijk samenleeft, geldt een naturalisatietermijn van drie jaar.

In lijn met de hoofdgedachte van het onderhavige wetsvoorstel, dat er sprake dient te zijn van een substantiële periode van verblijf in het Koninkrijk voorafgaand aan naturalisatie, zodat de band met Nederland of met een van de andere samenlevingen binnen het Koninkrijk beter gegarandeerd wordt, wordt voortaan ook aan personen die gehuwd zijn met een Nederlander een periode van toelating en hoofdverblijf gesteld. Deze periode is momenteel gesteld op drie jaar. Omdat de standaardtermijn voor naturalisatie in het Koninkrijk wordt verhoogd van vijf naar tien jaar, ligt het voor de hand de naturalisatietermijn voor gehuwden met Nederlanders dienovereenkomstig te verhogen. Hierbij wordt gekozen voor een termijn van vijf jaar. Hiermee vindt een aanscherping plaats, met inachtneming van de verplichting om naturalisatie van personen die gehuwd zijn met een Nederlander te vergemakkelijken.⁵ Analooq hieraan wordt de termijn voor personen die ongehuwd tenminste drie jaren onafgebroken met een ongehuwde Nederlander in een duurzame relatie anders dan het huwelijk samenleeft, verhoogd van drie naar vijf jaar.

Ten slotte wordt ook de termijn voor naturalisatie van de meerderjarige vreemdeling die is erkend door een Nederlander, of is gewettigd door een Nederlander zonder erkenning, verhoogd van drie naar vijf jaar. Het belang van deze uitzonderingsgrond is beperkt, maar niet geheel afwezig. Voor minderjarige kinderen geldt reeds dat het Nederlanderschap van rechtswege wordt verkregen als zij voor hun zevende levensjaar door een Nederlander worden erkend.⁶ De minderjarige vreemdeling die na zijn zevende levensjaar wordt erkend, verkrijgt het Nederlanderschap als hij

⁵ Artikel 6, vierde lid, onderdeel a, van het Europees Verdrag inzake nationaliteit.

⁶ Artikel 7, derde lid, RWN.

wordt erkend door een Nederlander die zijn biologische ouderschap bij of binnen de termijn van één jaar na de erkenning middels een DNA-test aantoonst.⁷ Voorts geldt dat niet-biologische kinderen die worden erkend door een Nederlander, na een periode van drie jaar verzorging en opvoeding door die Nederlander kunnen opteren voor het Nederlanderschap.⁸ Hieruit volgt dat de uitzondering in artikel 8, vijfde lid, nog slechts relevant is voor diegenen die na hun vijftiende zijn erkend door een niet-biologische vader. Zij kunnen thans naturaliseren na drie jaar toelating en hoofdverblijf. Het beoogde uitgangspunt dat voor alle naturalisandi een substantiële periode van toelating en verblijf relevant is, heeft ook gevolgen voor deze groep en betekent dat de termijn wordt verlengd van drie jaar, naar vijf jaar toelating en hoofdverblijf.

2.3 Overige wijzigingen

Dit wetsvoorstel bevat tevens een drietal andere wijzigingen van de RWN, die niet voortvloeien uit het regeerprogramma. Twee van deze wijzigingen zijn noodzakelijk om in de praktijk gebleken oneigenlijk gebruik van de RWN tegen te gaan. De derde wijziging zorgt ervoor dat artikel 26 RWN vervalt, omdat deze bepaling materieel is uitgewerkt.

Omzeilen afstandsverplichting

Als uitgangspunt van de RWN geldt dat van een vreemdeling die middels naturalisatie het Nederlanderschap verkrijgt, in beginsel wordt gevergd dat hij afstand doet van een zijn andere nationaliteit(en).⁹ Dit afstandsvereiste geldt thans niet voor de oud-Nederlander die middels het optierecht genoemd in artikel 6, eerste lid, aanhef en onder f, RWN het Nederlanderschap herkrijgt. Gebleken is dat dit optierecht op oneigenlijke wijze wordt gebruikt om de hiervoor beschreven afstandseis bij naturalisatie te ontlopen. Dit wordt bereikt door een verzoek tot naturalisatie in te dienen en vervolgens, zodra het Nederlanderschap is verkregen, afstand van het Nederlanderschap te doen.¹⁰ Vervolgens wordt met een beroep op artikel 6, eerste lid, aanhef en onder f, RWN voor het Nederlanderschap geopteerd. De betrokken vreemdeling heeft het Nederlanderschap door de naturalisatie immers enige tijd bezeten en voldoet daarmee aan de voorwaarden voor dit optierecht.¹¹ Daarmee wordt de afstandsverplichting zoals deze normaliter bij naturalisatie geldt omzeild. De voorgestelde wijziging beoogt dit onmogelijk te maken door van een vreemdeling ook in deze situatie te vergen dat, waar mogelijk, afstand wordt gedaan van een andere nationaliteit.

Afstand Nederlanderschap namens minderjarigen

De in artikel I, onderdeel E, van dit wetsvoorstel voorgestelde wijziging strekt er evenzeer toe oneigenlijk gebruik van de RWN te voorkomen. Artikel 16, eerste lid, aanhef en onder b, van de RWN maakt het mogelijk dat een minderjarige vrijwillig afstand doet van het Nederlanderschap.¹² Omdat een minderjarige in de regel niet zelfstandig handelingsbevoegd is, hanteert de RWN als hoofdregel dat verklaringen en verzoeken van minderjarigen door hun wettelijke vertegenwoordigers worden afgelegd en ingediend.¹³ Een verzoek tot afstand van de Nederlandse nationaliteit voor een minderjarige wordt daarom ingediend door diens wettelijk vertegenwoordiger. In de praktijk zijn gevallen bekend waarin een wettelijk vertegenwoordiger namens een minderjarig kind afstand doet van de Nederlandse nationaliteit, met als enig oogmerk dat kind te schaden.¹⁴ Het kind verliest door de afstand diens Nederlandse nationaliteit en daarmee veelal diens verblijfsrecht in Nederland of in één van de andere landen van het Koninkrijk. In voorkomend geval heeft dit ook gevolgen voor een verblijfsrecht van de andere ouder, namelijk als deze andere ouder een van het kind afgeleid verblijfsrecht heeft op grond van

⁷ Artikel 7, vierde lid, RWN, gelezen in samenhang met het Besluit DNA-onderzoek vaderschap.

⁸ Artikel 6, eerste lid onder c, RWN.

⁹ Indien het Nederlanderschap wordt verleend of verkregen terwijl later blijkt dat de betrokkene heeft nagelaten na de totstandkoming van zijn naturalisatie al het mogelijke te doen om zijn oorspronkelijke nationaliteit te verliezen, wordt het Nederlanderschap ingetrokken. Dit is geregeld in artikel 15, eerste lid, onderdelen d en e.

¹⁰ En dus voordat is voldaan aan de verplichting om bij naturalisatie afstand te doen van de andere nationaliteit(en).

¹¹ Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat een beroep op deze optiegrond niet mogelijk is als het Nederlanderschap eerder is ingetrokken op grond van artikel 15, eerste lid, aanhef en onder d of e, RWN.

¹² Afstand is vanzelfsprekend slechts mogelijk als dat niet tot staatloosheid leidt en er, na afstand van het Nederlanderschap, dus nog een andere nationaliteit resteert.

¹³ Artikel 2, derde lid, RWN.

¹⁴ Dat is mogelijk als het kind Nederlander is geworden als gevolg van artikel 2, derde lid, RWN. De verklaring van afstand heeft immers geen effect indien en zolang één van de ouders het Nederlanderschap bezit (artikel 16, tweede lid, onderdeel a, RWN).

artikel 20 VWEU.¹⁵ Ook dit verblijfsrecht gaat dan verloren, omdat het kind door het verlies van de Nederlandse nationaliteit ook het Unieburgerschap verliest.

Tot nu toe wordt in deze gevallen achteraf herstel geboden door naturalisatie met toepassing van artikel 10 RWN. De voorgestelde wijziging beoogt de hiervoor beschreven handelswijze op voorhand onmogelijk te maken. Het huidige artikel 16, eerste lid, wordt daartoe gewijzigd. Deze bepaling regelt dat de ouder die geen wettelijk vertegenwoordiger is over de afstand wordt gehoord. De voorgestelde wijziging stelt buiten twijfel dat de andere ouder in alle gevallen de gelegenheid heeft zich over de (voorgenomen) verklaring van afstand uit te laten.¹⁶ Geen afstand is mogelijk indien die andere ouder daartegen bedenkingen heeft.

Verval artikel 26 RWN

Deze bepaling strekt ertoe om voormalig Nederlanders die de Nederlandse nationaliteit hebben verloren en die behoren tot een van de doelgroepen van het Tweede Protocol, gedurende een overgangstermijn van tien jaar na inwerkingtreding van de RWN op 1 april 2003 in de gelegenheid te stellen de Nederlandse nationaliteit op eenvoudiger wijze te herkrijgen. Het tweede lid bepaalt dat op deze bepaling tot 31 maart 2013 een beroep kon worden gedaan, zodat dit artikel thans overbodig is.

3. Verhouding tot hoger recht

Europees Verdrag inzake nationaliteit

Het Koninkrijk der Nederlanden is partij bij het Europees Verdrag inzake nationaliteit (EVN). Dit verdrag bevat regels over het verkrijgen en verlies van nationaliteit, waaronder regels over de maximale termijnen die in nationale wetgeving kunnen worden gesteld bij het verkrijgen van een nationaliteit. Van bijzonder belang is artikel 6, derde lid, EVN dat regels stelt over de mogelijkheid van naturalisatie van personen die hun wettige en gewone verblijf op het grondgebied van een verdragsstaat hebben. Ingevolge deze bepaling mag een verdragsstaat niet voorzien in een periode van verblijf van langer dan tien jaar voorafgaande aan de indiening van een verzoek om verkrijging van nationaliteit. De in het onderhavige wetsvoorstel voorgestelde verlenging van de naturalisatietermijn van vijf naar tien jaar is in overeenstemming met deze bepaling.

Vluchtelingenverdrag

Artikel 34 van het Vluchtelingenverdrag bepaalt dat de verdragsstaten, voor zover mogelijk, de naturalisatie van vluchtelingen vergemakkelijken en er in het bijzonder naar zullen streven de naturalisatieprocedure te bespoedigen en de tarieven en kosten van deze procedure zoveel mogelijk te verminderen. De met dit wetsvoorstel beoogde algemene verlenging van de naturalisatietermijn geldt ook voor vluchtelingen als bedoeld in het Vluchtelingenverdrag. Om tegemoet te komen aan artikel 34 van het Vluchtelingenverdrag wordt de naturalisatie vergemakkelijkt doordat voor statushouders, waaronder vluchtelingen, een lager naturalisatietarief geldt dan voor niet-asielgerechtigden.¹⁷ Daarmee is het onderhavige voorstel van wet in lijn met artikel 34 van het Vluchtelingenverdrag.

4. Financiële gevolgen en uitvoeringsgevolgen

Het ligt in de lijn der verwachting dat de verlenging van de naturalisatietermijn van vijf naar tien jaar na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel zal leiden tot een (tijdelijke) afname van het aantal verzoeken om naturalisatie. Dat heeft echter geen noemenswaardige besparing tot gevolg, omdat de leges voor een verzoek om naturalisatie kostendekkend zijn.

De verlenging van de naturalisatietermijn heeft naar verwachting ook gevolgen voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst. Verwacht wordt dat er na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel gedurende een periode van vijf jaar nauwelijks nieuwe naturalisatieverzoeken zullen worden ingediend, en dat pas na deze vijf jaar weer wordt teruggekeerd naar een regulier aantal verzoeken. Dit zorgt voor (financiële en personele) uitvoeringsgevolgen voor IND, de gemeenten en Caribisch Nederland. De financiële gevolgen en uitvoeringsgevolgen van het wetsvoorstel voor de IND worden gedurende de consultatiefase in kaart gebracht in een ex ante uitvoeringstoets (EAUT).

¹⁵ HvJ EU 10 mei 2017, ECLI:EU:C:2017:354.

¹⁶ Daarmee wordt aangesloten bij artikel 2, vierde lid, RWN, op grond waarvan de andere wettelijk vertegenwoordiger een zienswijze naar voren kan brengen omtrent de verkrijging, medeverkrijging, verlening of medeverlening van het Nederlanderschap.

¹⁷ Artikel 3 van het Besluit optie- en naturalisatiegelden 2002.

5. Ontvangen adviezen en regeldruk

Consultatiefase
PM

Regeldruk

De met dit wetsvoorstel doorgevoerde wijzigingen hebben geen noemenswaardige gevolgen voor de regeldruk. Een vreemdeling die verzoekt om het Nederlanderschap zal voortaan geen vijf, maar tien jaar rechtmatig in Nederland moeten hebben verbleven. De inhoudelijke voorwaarden en de procedures rondom de verkrijging veranderen echter niet. Wel is er enige regeldruk omdat een vreemdeling de geldigheidsduur van de verleende verblijfsvergunning¹⁸ vaker moet verlengen voordat naturalisatie mogelijk is. De kostprijs van een gemiddelde reguliere verlengingsaanvraag is €159. De behandeltijd van een verlengingsaanvraag is afgerond 100 minuten. Deze aanvragen kunnen online worden ingediend. De vreemdeling heeft derhalve geen reistijd. Het kan wel zo zijn dat als het nieuwe verblijfsdocument in persoon moet worden opgehaald bij een IND loket, dit gepaard met reistijd en out-of-pocket kosten voor de vreemdeling.

¹⁸ Een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd kan voor ten hoogste vijf jaar worden afgegeven. Na deze periode kan een verlengingsaanvraag worden ingediend of kan een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd worden aangevraagd. Een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd heeft in principe geen einddatum, maar het verblijfsdocument zelf moet wel elke vijf jaar worden vernieuwd.

ARTIKELSGEWIJS DEEL

Artikel I

Onderdelen A en C

De voorgestelde wijziging bewerkstelligt dat van een vreemdeling die eerder het Nederlanderschap door naturalisatie heeft verkregen en daarna afstand van het Nederlanderschap heeft gedaan, alsnog wordt onderworpen aan de verplichting om waar mogelijk afstand te doen van een andere nationaliteit als middels de optieprocedure alsnog wordt geopteerd voor de herkrijging van het Nederlanderschap. Zie hierover nader het algemene deel van deze toelichting.

Onderdeel B

Subonderdeel 1 wijzigt artikel 8, eerste lid, onderdeel c, zodat de daarin opgenomen termijn voor naturalisatie wordt verhoogd van vijf naar tien jaar.

Daarnaast worden met subonderdelen 2 tot en met 5 enkele uitzonderingen op de termijn van tien jaar toelating en hoofdverblijf gewijzigd. De noodzaak daartoe is toegelicht in het algemene deel van deze toelichting.

Onderdeel D

Het huidige artikel 16, eerste lid, bepaalt dat een verklaring tot afstand geen rechtsgevolg heeft dan nadat de ouder die geen wettelijk vertegenwoordiger is, daarover is gehoord. Deze zinsnede doelt mede op de situatie waarin één van de ouders krachtens gezagsbepalingen die niet voortvloeien uit het Nederlands recht geen gezag heeft, en derhalve niet als wettelijk vertegenwoordiger kan optreden, bijvoorbeeld als krachtens buitenlands recht het gezag uitsluitend bij de vader berust.¹⁹ De voorgestelde wijziging stelt buiten twijfel dat de andere ouder in alle gevallen de mogelijkheid heeft om een zienswijze te geven over een verklaring van afstand namens een minderjarige, ook indien die minderjarige jonger dan 12 jaar is. Geen afstand is mogelijk indien de andere ouder daartegen bedenkingen heeft.

Onderdeel E

Artikel 26 vervalt. Dit artikel strekt ertoe om voormalig Nederlanders die de Nederlandse nationaliteit hebben verloren en die behoren tot een van de doelgroepen van het Tweede Protocol, gedurende een overgangstermijn van tien jaar na inwerkingtreding van de RWN op 1 april 2003 in de gelegenheid te stellen de Nederlandse nationaliteit op eenvoudiger wijze te herkrijgen. Het tweede lid bepaalt dat op deze bepaling tot 31 maart 2013 een beroep kon worden gedaan. Na deze datum is artikel 26 overbodig geworden.

Artikel II

Dit artikel regelt eerbiedigende werking voor verzoeken om naturalisatie die voor de datum van inwerkingtreding van deze rijkswet zijn ingediend. Deze eerbiedigende werking is beperkt tot de wijzigingen in artikel I, onderdeel B. Voor de overige onderdelen van dit artikel geldt onmiddellijke werking.

Artikel III

Dit wetsvoorstel treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Daarbij zal waar mogelijk worden aangesloten bij het kabinetsbeleid inzake vaste verandermomenten voor regelgeving.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

mr. A.C.L. Rutte

¹⁹ Vergelijk artikel 2, vierde lid, RWN.